

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 16 lipca 2024 r.

WRPS-VI.431.2.21.2024.xxx

Pani

xxx xxx

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej

w Myszyńcu

Plac Wolności 60

07-430 Myszyniec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie na rok 2024, kontrolerzy: xxx xxx – starszy inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz xxx xxx – inspektor wojewódzki, posiadające upoważnienia Wojewody Mazowieckiego, przeprowadzili w dniach od 22 maja do 5 czerwca 2024 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią Ośrodku Pomocy Społecznej w Myszyńcu³.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych⁴, zwanej dalej ustawą o świadczeniach rodzinnych, w zakresie ustalania uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Kontrolą objęto okres od 1 listopada 2022 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 22 maja 2024 r.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190);

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224);

³ Dalej Organ, OPS, Ośrodek, jednostka kontrolowana;

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323);

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki pozytywnie ocenił działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Myszyńcu podjęte w zakresie organizacji zadania oraz ustalania uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

I. Organizacja zadania

Kierownikiem jednostki kontrolowanej jest Pani xxx xxx – zatrudniona na tym stanowisku od xxx xxx xxx r.

Obsługę finansowo-księgową Ośrodka od xxx xxx xxx r. prowadzi główna księgowa jednostki kontrolowanej Pani xxx xxx, która wykonuje zadania zgodnie z powierzoną jej odpowiedzialnością za realizację budżetu jednostki.

Organizację Ośrodka, zakres działania poszczególnych stanowisk oraz ich zadania określa regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Nr x/xxxx Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Myszyńcu z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Myszyńcu. W ww. regulaminie organizacyjnym w strukturze organizacyjnej w § 8 ust. 12 wyodrębniono sekcję świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. Zadania tej komórki określono w § 10 ust. 10 regulaminu. Powyższe jest realizacją przepisu art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W okresie objętym kontrolą, ustawowe zadania realizowały niżej wymienione osoby na podstawie imiennych upoważnień wydanych przez Burmistrza Myszyńca, co jest realizacją art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych⁵:

1. Pani xxx xxx - kierownik OPS - posiadająca upoważnienie⁶ do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.
2. Pani xxx xxx xxx – starszy administrator, posiadająca upoważnienie⁷ do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych.
3. Pani xxx xxx xxx – administrator, posiadająca upoważnienie⁸ do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych.

⁵ Załącznik Nr 1 - Wykaz pracowników realizujących w Ośrodku Pomocy Społecznej w Myszyńcu zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych

⁶ Upoważnienie Nr xxx Burmistrza Myszyńca z dnia xxx xxx xxx r.

⁷ Upoważnienie Nr xxx Burmistrza Myszyńca z dnia xxx xxx xxx r.

⁸ Upoważnienie Nr xxx Burmistrza Myszyńca z dnia xxx xxx xxx r.

4. Pani xxx xxx – specjalista pracy socjalnej, posiadająca upoważnienie⁹ do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tej sprawie decyzji.

Wszystkie ww. upoważnienia wydane były na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, a te dla pracowników merytorycznych zostały udzielone przez Burmistrza Myszyńca na pisemne wnioski kierownika Ośrodka.

W przedstawionych kontrolującym zakresach czynności została określona realizacja świadczeń rodzinnych.

II. Prawdliwość ustalania uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka

W okresie podlegającym kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Myszyńcu wnioskodawcy złożyli 95 wniosków (7 w formie elektronicznej i 88 w formie papierowej) o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (w tym: 1 wniosek został wycofany przez wnioskodawcę). Ponadto, do Ośrodka wpłynęły 2 wnioski¹⁰ przekazane przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ostrołęce, wyznaczające Burmistrza Myszyńca do załatwienia spraw dotyczących ustalenia prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, ponieważ organ właściwy podlegał wyłączeniu od załatwienia ww. spraw¹¹.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli Ośrodek wydał łącznie 89 decyzji w sprawach jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, z tego: 83 decyzje przyznające prawo do świadczenia (w tym 2 decyzje przyznające prawo do świadczeń na 2 wnioski z innego organu, o czym mowa powyżej), 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne oraz 5 decyzji, w których odmówiono stronie prawa do ww. świadczenia. Ponadto, 7 wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia¹², a 1 wniosek został nierozpatrzony na dzień kontroli¹³.

⁹ Upoważnienie Nr xxx Burmistrza Myszyńca z dnia xxx xxx xxx r.

¹⁰ Wnioski złożone w organie właściwym, tj. do Wójta Gminy xxx;

¹¹ Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572, dalej: k.p.a.) w przypadku wyłączenia organu w okolicznościach przewidzianych w art. 25 § 1 k.p.a., sprawę załatwia organ wyższego stopnia nad organem wyłączonym. Organ wyższego stopnia może do załatwienia sprawy wyznaczyć inny podległy sobie organ.

¹² Załącznik Nr 2 - Wykaz wniosków i decyzji wydanych w sprawach jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka w okresie od 1 listopada 2022 r. do dnia kontroli, tj. do 22 maja 2024 r. - „*We wszystkich przypadkach wezwano stronę do uzupełnienia wniosku o brakujące dokumenty zgodnie z art. 24a ust. 2 Ustawy o świadczeniach rodzinnych. W wyznaczonym terminie strony nie dostarczyły żądanych dokumentów...*”

¹³ Data złożenia wniosku do OPS w Myszyńcu - 10 maja 2024 r.

W kontrolowanym okresie nie było spraw, w których o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka wystąpili obywatele Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Nie wydano także decyzji, w których stwierdzono nienależnie pobrane świadczenia i zażądano zwrotu jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Kontroli poddano losowo wybrane akta 21 spraw z okresu podlegającego kontroli w zakresie ustalania prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, wszczętych na podstawie wniosków o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, w tym:

- 13 spraw¹⁴, w których ustalono prawo do ww. świadczenia,
- 4 sprawy¹⁵, w których odmówiono wnioskodawczyni tego prawa,
- 1 sprawę¹⁶, w której umorzono postępowanie administracyjne,
- 2 wnioski pozostawione bez rozpatrzenia¹⁷ z powodu niewywiązania się strony na uzupełnienie brakujących dokumentów¹⁸,
- oraz 1 sprawę¹⁹ przekazaną przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ostrołęce wyznaczającą Burmistrza Myszyńca do załatwienia sprawy dotyczącej ustalenia prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Postępowanie w sprawach o ww. świadczenia każdorazowo wszczynano na wniosek jednego z rodziców, zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Złożone wnioski zawierały informacje wymienione w art. 23 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz w § 2 rozporządzenia wykonawczego z 27 lipca 2017 r.²⁰, obowiązującego do 13 lipca

¹⁴ Decyzje administracyjne: xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r. i xxx z xxx r.

¹⁵ Decyzje administracyjne: xxx z xxx r., xxx z xxx r., xxx z xxx r. i xxx z xxx r.

¹⁶ Decyzja administracyjna xxx z xxx r.

¹⁷ xxx z xxx r. i xxx z xxx r.

¹⁸ Zgodnie z art. 24 ust. 2a ustawy - w przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenia przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

¹⁹ Decyzja administracyjna xxx z xxx r. (na Postanowienie Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ostrołęce nr xxx z xxx r.)

²⁰ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1466);

2023 r. Po dacie jak wyżej wniosek zawierał informacje, które zostały określone w ww. artykule ustawy o świadczeniach rodzinnych, jaki i w § 2 rozporządzenia wykonawczego z 6 lipca 2023 r.²¹ Wnioski składane były w formie papierowej lub elektronicznej, opatrzone pieczęcią z datą wpływu, podpisem osoby przyjmującej wniosek oraz numerem z rejestru korespondencji. Były kompletnie i prawidłowo wypełnione, za wyjątkiem 2 wniosków, w których w pierwszej sprawie wnioskodawczynie nie dołączyła dokumentu potwierdzającego utratę dochodu i zaświadczenia o pozostawaniu pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu wystawionego przez lekarza lub położną, a w drugiej sprawie wnioskodawczynie nie dołączyła dokumentów potwierdzających utratę i uzyskanie dochodu. W związku z tym Ośrodek na podstawie art. 24a ust. 2 ustawy wezwał²² wnioskodawczynie do uzupełnienia wniosku w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania. Strony nie zastosowały się do wezwania, zatem wnioski pozostawiono bez rozparzenia, o czym Ośrodek poinformował strony. Do wniosków w zależności od sytuacji dochodowej rodzin, dołączono niezbędne dokumenty (zaświadczenia lub oświadczenia określające datę utraty lub uzyskania dochodu, wysokość oraz rodzaj utraconego lub uzyskanego dochodu, PIT-11, kopie umów o pracę, kopie świadectw pracy, oświadczenia o posiadaniu gospodarstwa – załącznik ZSR-07 do wniosku, oświadczenia o dochodach - załącznik ZSR-05 do wniosku). Oświadczenia oraz pouczenia zawarte we wnioskach zostały podpisane przez wnioskodawców.

Niezależnie od dokumentów dołączonych przez wnioskodawców, jednostka kontrolowana zgodnie z art. 23b ust. 1 ustawy, samodzielnie pozyskiwała informacje o wysokości dochodów, wysokości składki na ubezpieczenia społeczne, należnych podatków i przysługujących zwrotów (MF) wnioskodawców oraz członków ich rodzin, jak również wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne (ZUS), co jest niezbędne przy ustalaniu wysokości dochodów rodziny. Ponadto, Ośrodek weryfikował dane wnioskodawcy oraz członków ich rodzin w rejestrze PESEL, CBB, CEIDG, NFZ i Aplikacji Centralnej Rynku Pracy – w zależności od sprawy.

Prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka posiadali rodzice dziecka, którzy w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, złożyli wniosek o ustalenie prawa do ww. świadczenia oraz, jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu, a fakt pozostawania pod opieką medyczną

²¹ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku i oświadczeniach o ustaleniu prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1340);

²² Wezwanie nr xxx z xxx r. i xxx z xxx r.

udowodniła zaświadczeniem lekarskim, o którym mowa w art. 15b ust. 5 i 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Do badanych wniosków (poza 1 wnioskiem, o którym mowa powyżej) dołączono zaświadczenia lekarskie lub zaświadczenia wystawione przez położną, które wydane zostały zgodnie z obowiązującym wzorem.

Dochody wnioskodawców wyliczano w sposób prawidłowy z uwzględnieniem dochodów z właściwego roku bazowego, dochodów uzyskanych i utraconych, dochodów z gospodarstwa rolnego, ulg na dzieci, a także wysokości należnych podatków, składek społecznych oraz składek zdrowotnych.

Badane wnioski rozpatrzono w sposób prawidłowy.

W 14 sprawach z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznano jednorazową zapomogę w wysokości 1000 zł na jedno dziecko²³ osobom uprawnionym, gdyż dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1922 zł²⁴.

W 4 sprawach odmówiono prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (w tym: w 3²⁵ sprawach z powodu przekroczenia kryterium dochodowego, a w 1²⁶ sprawie z powodu niepozostawiania matki dziecka pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu²⁷, zatem zgodnie z art. 15b ust. 5 ustawy nie spełniała przesłanki do przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka). Ponadto, w 1²⁸ sprawie w wyniku bezprzedmiotowości postępowania, na podstawie art. 105 k.p.a., Organ umorzył postępowanie administracyjne, wydając decyzję w tym przedmiocie. W tej sprawie wnioskodawczyni przed wydaniem rozstrzygnięcia złożyła pisemną prośbę o wycofanie wniosku²⁹.

Postępowanie w sprawie przyznania prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka kończono wydaniem decyzji administracyjnych w terminach określonych w art. 35 § 1-3 k.p.a.

Decyzje administracyjne a zawierały elementy określone w art. 107 k.p.a., tj. oznaczenie organu właściwego, oznaczenie strony, datę wydania, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie prawne i faktyczne, pouczenie o możliwości, terminie i sposobie wniesienia

²³ Art. 15 b ust. 1 ustawy

²⁴ Art. 15 b ust. 2 ustawy

²⁵ Decyzje administracyjne: xxx z xxx r., xxx z xxx r. i xxx z xxx r.

²⁶ Decyzja administracyjna xxx z xxx r.

²⁷ W aktach sprawy: zaświadczenie lekarskie z xxx r., że wnioskodawczyni pozostawała pod opieką medyczną od 19 tygodnia ciąży i zaświadczenie lekarskie z xxx r., że pozostawała pod opieką medyczną od 13 tygodnia ciąży. Strona 19.04.2024 r. odwołała się od ww. decyzji i 23.04.2024 r. Organ przekazał akta sprawy do samorządowego kolegium odwoławczego.

²⁸ Decyzja administracyjna xxx z xxx r.

²⁹ Prośba strony o wycofanie wniosku z xxx r.

odwołania oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Decyzje zawierały także informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a k.p.a. Decyzje przyznające zawierały informację o sposobie i terminie wypłaty przyznanych świadczeń.

W treści wszystkich decyzji przyznających prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka nie poinformowano stron, że decyzje te zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 d ustawy o świadczeniach rodzinnych są natychmiast wykonalne. Decyzje przyznające nie zawierały również pouczenia, że zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi.

Decyzje doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 k.p.a. W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 k.p.a.

Analiza kart świadczeń osób wykazała, że jednorazowe zapomogi wypłacono terminowo i zgodnie z wysokością ustaloną w wydanych w tych sprawach decyzjach administracyjnych. Powyższe realizowano zgodnie z dyspozycją wnioskodawców, tj. przelewami bankowymi na wskazane konta bankowe.

W wyniku kontroli nie stwierdzono uchybień ani nieprawidłowości, natomiast zwraca się uwagę, że:

1. we wszystkich decyzjach przyznających prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka nie zawarto treści art. 32 ust. 1 d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje decyzjom klauzulę natychmiastowej wykonalności,
2. żadna z decyzji przyznających nie zawierała pouczenia, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi (art. 30 ust. 1 ustawy).

Wobec powyższego zasadnym jest:

1. przywoływanie w podstawie prawnej i treści decyzji przyznających prawo do świadczeń przywoływania art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje decyzjom przyznającym świadczenia rodzinne klauzulę natychmiastowej wykonalności,
2. zawieranie w decyzjach przyznających, pouczenia że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi.

Wobec przedstawionej oceny dotyczącej realizacji zadań w zakresie objętym kontrolą, odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych. Jednocześnie informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Monika Koziarska
Kierownik Oddziału

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan xxx xxx

Burmistrz Myszyńca